

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН **«ДАР БОРАИ СУҒУРТАИ АМОНАТУ ПАСАНДОЗҲО»**

Қонуни мазкур асосҳои ҳуқуқӣ, ташкилӣ ва молиявӣ низоми суғуртаи ҳатмии амонату пасандозҳо, аз ҷумла тартиби таъсис ва фаъолияти Хазиная суғуртаи амонату пасандозҳои Тоҷикистонро муқаррар карда, ҳимояи ҳуқуқ ва манфиатҳои пасандоздорон ва таҳкими боварии аҳолиро ба низоми бонкии Ҷумҳурии Тоҷикистон таъмин менамояд. (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961)

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

- **суғурта** - муносибат оид ба ҳимояи манфиатҳои пасандоздорон аз хавфи муфлисшавии ташкилотҳои қарзӣ;

- **ҳолати суғуртавӣ** - барҳамдиҳии маҷбурии ташкилоти қарзӣ тибқи қарори суд бе асосҳои муфлисшавӣ ё бо асосҳои муфлисшавӣ мутобиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи барҳамдиҳии ташкилотҳои қарзӣ", ки сабаби ба вучуд омадани уҳдадорӣ Хазиная суғуртаи амонату пасандозҳои Тоҷикистон оид ба ҷуброни пули суғурта ба пасандоздорони ташкилоти қарзии муфлисшуда мегардад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018, №1551; Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);

- **ташкилотҳои қарзӣ** - шахсони ҳуқуқие (бонкҳо, ташкилотҳои қарзии ғайрибонкӣ, аз ҷумла ташкилотҳои маблағгузори хурд), ки дар асоси иҷозатномаи Бонки миллии Тоҷикистон ҳама ё баъзе аз амалиёти бонкии дар қонун пешбинишударо иҷро менамоянд;

- **бонки мутавассит** - бонке, ки барои қабули дороиҳо, уҳдадориҳо ва ё иҷрои вазифаҳои ташкилоти қарзие, ки таҳти маъмурияти муваққатӣ қарор дорад, таъсис дода шуда, амалиёти ҷудоғонаи бонкиро анҷом медиҳад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018, №1551; Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);

- **пасандоз** - маблағе, ки бо шартӣ пардохти фоизи муайян ҳуқуқи истифодаи муваққатиаш ба ташкилоти қарзӣ дода шудааст;

- **пасандоздор** - шахси воқеӣ, аз ҷумла соҳибкори инфиродӣ, инчунин шахсони ҳуқуқии субъекти соҳибкорӣ хурд ва ташкилотҳои ғайритиҷоратӣ, ки тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон низоми содакардашудаи баҳисобгириро истифода мекунанд ва бо ташкилоти қарзӣ шартномаи пасандози бонкӣ ё шартномаи суратҳисоби бонкӣ бастаанд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);

- **Хазиная суғуртаи амонату пасандозҳои Тоҷикистон (минбаъд-Хазиная)** - шахси ҳуқуқии ғайритиҷоратӣ, ки дорои тавозуни мустақил ва муҳри мудаввар бо сабти номи худ ва акси Нишони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон буда, ҳуқуқи манфиатҳои қонунии пасандоздоронро бо роҳи пардохти ҷубронпулии суғурта ҳимоя менамояд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);

- **пасандозҳои суғурташуда** - маблағи суратҳисобҳои амонату пасандозҳое, ки тибқи Қонуни мазкур объекти ҳатмии суғурта мебошанд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);

- **касри Хази́на** - маблағи нокифояи Хази́на, ки барои ҷуброни пули суғуртаи пасандоздорон зарур аст;

- **пардохтҳо** - ҳаққи узвият, пардохтҳои тақвимӣ ва иловагӣ, ки ташкилотҳои қарзӣ мутобиқи Қонуни мазкур ба Хази́на пардохт менамоянд;

- **ҷубронпулии суғурта** - маблағе, ки пасандоздор ба гирифтани он мутобиқи Қонуни мазкур ҳангоми фаро расидани ҳолати суғуртавӣ ҳуқуқ дорад;

- **амонат** - маблағ ва сарватҳои дигари шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки ба ташкилоти қарзӣ барои нигоҳдорӣ супорида шудаанд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);

- **низоми суғуртаи амонату пасандозҳо** - ҳимояи давлатии ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии пасандоздорон, ки аз ҷониби Хази́на барои пардохти ҷубронпулии суғурта ҳангоми ба вуқӯъ омадани ҳолати суғуртавӣ дар ташкилоти қарзӣ равона шудааст (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);

- **бонк-агент** - ташкилоти қарзӣ, ки тавассути он Хази́на ҷубронпулии суғуртаро ба пасандоздорон мувофиқи Қонуни мазкур пардохт мекунад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

Моддаи 2. Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи суғуртаи амонату пасандозҳо (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961)

Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи суғуртаи амонату пасандозҳо ба Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф намудааст, иборат мебошад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018, №1551; Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

Моддаи 3. Принципҳои асосии суғуртаи амонату пасандозҳо (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961)

Принципҳои асосии суғуртаи амонату пасандозҳо инҳо мебошанд:

- ҳатмӣ будани узвият ба Хази́на барои ташкилотҳои қарзие, ки ҳуқуқи ҷалби амонату пасандозҳоро доранд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);

- шаффофияти суғурта қардани амонату пасандозҳо дар ташкилотҳои қарзӣ (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

БОБИ 2. ХАЗИНАИ СУҒУРТАИ АМОНАТУ ПАСАНДОЗҲОИ ТОҶИКИСТОН (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961)

Моддаи 4. Мақоми ҳуқуқии Хази́на

1. Хази́на шахси ҳуқуқии ғайритиҷоратӣ ва дорои тавозуни мустақилу муҳр буда, дар асоси оинномаи худ, ки муассисони Хази́на тасдиқ кардаанд, фаъолият мекунад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

2. Маҳалли ҷойгиршавии Хази́на шаҳри Душанбе мебошад.

3. Хази́на фаъолияти худро мутобиқи Қонуни мазкур бе иҷозатнома амалӣ менамояд.

4. Ҳуҷҷати таъсисии Ҳазина Оинномаи он буда, шартҳояш пурра ва дар ҳаҷме, ки нисбати Қонуни мазкур муҳолифат накунад, амал мекунад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

5. Ҳазина вориси ҳуқуқии Фонди кафолати амонатҳои шахсони воқеӣ буда, мутобиқи Қонуни мазкур ҳуқуқу ўҳдадорихо, молу мулк ва кафолатҳои онро ба зимма мегирад.

6. Муқаррароти қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон оид ба танзими бозори сурғурта ва фаъолияти суғуртавӣ ба фаъолияти Ҳазина татбиқ намегардад.

7. Ҳазина дар асоси Қонуни мазкур суғуртаи суратҳисобҳои амонату пасандозиро бе баستاني шартнома бо ташкилотҳои қарзӣ амалӣ менамояд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

Моддаи 5. Мақсадҳои Ҳазина

Мақсадҳои Ҳазина инҳоянд:

- ҳимояи ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии пасандоздорон бо роҳи пардохти чубронпулии суғурта тибқи Қонуни мазкур;
- таъмини фаъолияти низоми суғуртаи амонату пасандозҳо ва мусоидат ба нигоҳдории суботи низоми молиявӣ дар Чумҳурии Тоҷикистон (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);
- таҳкими боварии аҳоли ба низоми бонкии Чумҳурии Тоҷикистон.

Моддаи 6. Вазифаҳои Ҳазина

1. Ҳазина барои ноил гардидан ба мақсадҳои худ:

- чубронпулии суғуртаро сари вақт муайян ва ба пасандоздорон пардохт мекунад;
- феҳристдори ташкилотҳои қарзии низоми суғуртаи амонату пасандозҳои аъзои Ҳазина мебошад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).
- пардохтҳои ташкилотҳои қарзиро арзёбӣ мекунад;
- ҷамъоварӣ ва баҳисобгирии пардохтпулиҳои оере, ки аз ташкилотҳои қарзӣ гирифта шудаанд, инчунин мониторинги саривақтии онҳоро амалӣ менамояд;
- маълумот, ҳисобот ва иттилоотро, ки барои фаъолияти Ҳазина зарур аст, аз ташкилотҳои қарзӣ мегирад;
- бо мақсади андӯхти молу мулки Ҳазина маблағҳои Ҳазинаро сармоягузорӣ, идора ва ҷойгир мекунад;
- тибқи моддаи 31¹ Қонуни мазкур тавассути маблағгузорӣ дар таҷдиди сохтори ташкилоти қарзӣ иштирок менамояд, ки он интиқоли амонату пасандозҳои суғурташударо ба ташкилоти қарзии дигар, аз ҷумла бонки мутавассит, ҳамчун иҷро намудани ўҳадорӣ аз рӯи чуброни суғуртавии пасандозҳои бо Қонуни Чумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи Бонки миллии Тоҷикистон" ва Қонуни мазкур пешбинишуда дар назар дорад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1551; Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);
- дар сурати касри Ҳазина барои гирифтани қарз ба Ҳукумати Чумҳурии Тоҷикистон муроҷиат менамояд;
- аз Бонки миллии Тоҷикистон андешидани чораҳои ислоҳнамоӣ ва таъсиррасониро нисбат ба ташкилоти қарзӣ ҳангоми риоя накардани Қонуни мазкур дархост мекунад;

- ҳангоми зарурат ва дар доираи қонун ба ташкилотҳои қарзӣ амрнома дода, иҷрои онро талаб менамояд;

- санадҳои меъёрӣ (қоидаҳо, дастурамалҳо ва ғайра) содир карда, иҷрои онҳоро талаб менамояд;

- бо мақсади нигоҳдории боварии низоми бонкии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба воситаи таъмини кафолати амонату пасандозҳо аҳли ҷомеа ро хабардор менамояд;

- хароҷоти амалиёти Хазинаро ҷуброн мекунад;

- вазифаи хизматрасонии молиявиро анҷом медиҳад;

- дигар вазифаҳоро, ки барои ноил гардидан ба мақсадҳои Хазина заруранд, иҷро мекунад.

2. Хазина, аъзои Шӯрои нозирон, Раис, кормандони Хазина ва дигар шахсоне, ки тибқи талаботи Қонуни мазкур дар доираи ваколатҳои худ амал мекунанд, барои ҳар гуна зарар ё талафоти расонидашон ҳангоми иҷро намудани ваколатҳои худ масъул намебошанд.

Моддаи 7. Маблағҳои Хазина

1. Маблағҳои Хазина аз манбаъҳои зерин ташаккул меёбанд:

- пардохтҳои ташкилотҳои қарзии аъзои Хазина;

- даромад аз сармоягузорӣ;

- маблағи қарзи гирифташуда, аз ҷумла маблағҳое, ки аз Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қарз гирифта мешаванд;

- маблағи аз рӯйи иҷрои уҳдадориҳои Хазина бадастомада, аз ҷумла аз рӯйи ҷубронпулии ба пасандоздорон пардохташуда, ки манфиатҳои онҳо мутобиқи Қонуни мазкур ба Хазина вогузор шудааст;

- маблағҳои дигаре, ки қонунгузорӣ манъ накардааст.

2. Андозаи ҳадди аксари маблағҳои Хазина ба андозаи ҳафт фоизи маблағи умумии амонату пасандозҳои суғурташуда, ки дар ташкилотҳои қарзии аъзои Хазина мавҷуд аст, муқаррар карда мешавад. Дар ҳолати аз ҳафт фоиз зиёд гардидани андозаи ҳадди аксари маблағҳои Хазина қарори Шӯрои нозирони Хазина дар бораи кам кардан ё боздошти супоридани пардохтҳои тақвимӣ қабул карда мешавад.

3. Андозаи ҳадди ақалли маблағҳои Хазина набояд аз андозае, ки бо мақсади пешгирии касри Хазина дар асоси методологияи тасдиқкардаи Шӯрои нозирони Хазина муайян шудааст, камтар бошад. Ҳангоми то андозаи ҳадди ақал кам шудани маблағҳои Хазина ё хавфи ба таври назаррас коҳиш ёфтани он, Хазина ҳуқуқ дорад барои пурра кардани маблағҳо аз манбаъҳои дар Қонуни мазкур пешбинигардида истифода барад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

Моддаи 8. Муносибати Хазина бо давлат

Хазина аз рӯйи уҳдадориҳои давлат ва давлат аз рӯйи уҳдадориҳои Хазина ҷавобгар нестанд, агар дар қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррароти дигаре пешбинӣ нашуда бошад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

Моддаи 9. Суратҳисобҳои Ҳазина

1. Ҳазина дар Бонки миллии Тоҷикистон суратҳисобҳо бо пули миллий ва асъори хориҷӣ, инчунин феҳристи маҳфуздоранда дорад, ки дар он бояд маблағҳои молиявии Ҳазина нигоҳ дошта шаванд.

2. Хизматрасонии суратҳисобҳои Ҳазина аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон дар асоси созишномаи байни тарафҳо амалӣ карда мешавад.

3. Ҳазина метавонад барои иҷрои вазифаҳои худ дар Бонки миллии Тоҷикистон дигар суратҳисобҳо дошта бошад.

4. Суратҳисобҳои Ҳазина барои пардохти ҷубронпулии суғурта ба пасандоздорон ва харочоти амалиётҳои он пешбинӣ шуда, метавонанд дар ташкилотҳои қарзӣ ва банк-агентҳо кушода шаванд.

5. Ҳазина метавонад дар ташкилотҳои қарзии дигар ва маҳфуздоранда, ки аз ҷониби Шӯрои нозирон ҳамчун дорандагони сандуқи қоғазҳои қиматноки Ҳазина тасдиқ шудаанд ва ба таркиби дороиҳои молиявии Ҳазина дохил мешаванд, феҳристи маҳфуздорандаро кушояд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

Моддаи 10. Сармоягузориҳои Ҳазина

1. Ҳазина метавонад танҳо ба воситаҳои молиявии зерин сармоягузорӣ намояд:

- қоғазҳои қиматноки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- қоғазҳои қиматноки Бонки миллии Тоҷикистон;
- қоғазҳои қиматноки давлатҳои хориҷӣ ё бонкҳои марказӣ (миллӣ)-и хориҷии бонуфуз;
- амонатҳо дар Бонки миллии Тоҷикистон бо пули миллий ва асъори хориҷӣ;
- қоғазҳои қиматноки созмонҳои молиявии байналмилалӣ, ки дорои яке аз ду рейтингӣ баландтарини агентҳои рейтингӣ мебошанд;
- қоғазҳои қиматноки созмонҳои молиявии байналмилалӣ, ки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон саҳмиядори онҳо мебошад.

2. Талаботи аввалиндараҷа барои сармоягузориҳои маблағҳои Ҳазина ин бехатарӣ ва пардохтпазирии маблағҳои ҷойгиркардашуда мебошад.

3. Ҳазина метавонад дар амалиётҳои РЕПО (хариду (фурӯши) қоғазҳои қиматнок бо уҳдадориҳои бозфурӯши (бозхариди) онҳо дар муҳлат ва бо нархи қаблан муайянгардида) бо мақсади таъмини пардохтпазирӣ чиҳати пардохти ҷубронпулии амонату пасандозҳои суғурташуда ва ё пардохти уҳдадориҳои Ҳазина иштирок намояд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

Моддаи 10¹. Маблағгузорӣ ба бонки мутавассит (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018, №1551)

Дар ҳолати аз ҷониби Ҳазина ҷудо намудани сармоя ба бонки мутавассит, саҳмияҳои бонки мутавассит дар давоми 1 моҳ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бар ивази қоғазҳои қиматноки давлатӣ интиқол дода мешаванд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018, № 1551).

Моддаи 11. Ҳисоботдиҳии Ҳазина

1. Соли молиявии Ҳазина аз 1 январ оғоз ёфта, 31 декабр ба охир мерасад.

2. Ҳазина ба Шӯрои нозирони Ҳазина (минбаъд-Шӯрои нозирон) ҳисоботдиҳанда мебошад.

3. Ҳисоботи солонаи Ҳазина барои соли молиявӣ аз тарафи Раиси Ҳазина ҳар сол то 15 феврал ба Шӯрои нозирон пешниҳод гардида, он аз тарафи Шӯрои нозирон то 15 марта соли молиявии оянда тасдиқ карда мешавад.

4. Маълумоти ҷамъбасти дар бораи ҳисоботи солонаи Ҳазина, ҳисоботи тавозунӣ ва ҳисобот дар бораи фоида ва зарар дар давоми сӣ рӯзи баъди аз тарафи Шӯрои нозирон тасдиқ гардидани он дар воситаҳои ахбори омма нашр мегардад.

5. Ҳисоботи солонаи Ҳазина аз инҳо иборат аст:

- ҳисобот дар бораи фаъолияти Ҳазина дар соли молиявӣ;
- тавозуни муҳосибавии Ҳазина;
- ҳисобот дар бораи иҷрои харҷнома;
- таҳлили ҳолати низоми суғуртаи амонату пасандозҳо (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);
- таҳлили истифодаи маблағи Ҳазина;
- дар бораи фоида ва зарари Ҳазина;
- тавозуни воситаҳои гардони Ҳазина;
- нусхаи Феҳристи ташкилотҳои қарзӣ, ки дар охири соли молиявӣ узви Ҳазина буданд.

6. Фаъолияти Ҳазина ҳар сол мавриди санҷиши аудитори берунӣ қарор мегирад.

7. Ҳазина ҳар сол то 30 апрел ҳисоботи солона ва хулосаи аудитор ба Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод менамояд.

БОБИ 3. УЗВИЯТИ ТАШКИЛОТҲОИ ҚАРЗӢ БА ҲАЗИНА

Моддаи 12. Узвияти ташкилотҳои қарзӣ ба Ҳазина

1. Ҳар як ташкилоти қарзие, ки иҷозатномаи Бонки миллии Тоҷикистонро барои ҷалби амонату пасандозҳо дорад, узви Ҳазина мебошад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

2. Ҳазина дар давоми се рӯзи кори баъди пардохти ҳаққи узвият ташкилоти қарзиро дар Феҳристи ташкилотҳои қарзии низоми суғуртаи амонату пасандозҳо дохил намуда, ба он тасдиқномаи узвиятро медиҳад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

Моддаи 13. Феҳриstdории ташкилотҳои қарзии низоми суғуртаи амонату пасандозҳо (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961)

1. Феҳриstdории ташкилотҳои қарзии низоми суғуртаи амонату пасандозҳо ба зиммаи Ҳазина буда, он ҳар семоҳа дар воситаҳои ахбори омма нашр карда мешавад.

2. Ҳазина ҳангоми бозхонди иҷозатномаи ташкилоти қарзӣ бинобар сабаби барҳамдиҳии маҷбурӣ ва ё ихтиёрӣ, инчунин азнавташкилдиҳӣ ташкилоти қарзиро аз Феҳристи ташкилотҳои қарзии низоми суғуртаи амонату пасандозҳо хорич карда, тасдиқномаи узвиятро бозхонд менамояд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

3. Ҳазина дар давоми се рӯзи кори ба ташкилоти қарзӣ дар бораи ба Феҳристи низоми суғуртаи амонату пасандозҳо дохил ё аз он хориҷ кардан ба таври хаттӣ хабар медиҳад (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961).

4. Ҳазина Феҳристи ташкилотҳои қарзии низоми суғуртаи амонату пасандозҳо бо тартиби муқаррарнамудаи Шӯрои нозирон пеш мебарад (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961).

Моддаи 14. Уҳдадориҳои ташкилотҳои қарзӣ (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961)

Ташкилоти қарзии узви Ҳазина уҳдадор аст:

- мувофиқи Қонуни мазкур пардохтҳо супорад;
- баҳисобгирии амонату пасандозҳои суғурташударо бо тартибе, ки Ҳазина муқаррар кардааст ва он ба ташкилоти қарзӣ имконияти гирифтани маълумоти пурраро дар бораи пардохти ҷубронпулии суғурта медиҳад, ба анҷом расонад (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961);

- ба Ҳазина бо тартибе, ки барои иҷрои вазифаҳои муқаррар кардааст, ҳисобот ва маълумот пешниҳод намояд;

- оид ба дараҷаи суғуртаи амонату пасандозҳо ва узвият ба Ҳазина дар ҷойҳои намоёни бинои ташкилотҳои қарзӣ маълумот ҷойгир намояд (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961);

- ба пасандоздорон пешниҳоди маълумотро оид ба низоми суғуртаи амонату пасандозҳо бо тартибе, ки Ҳазина муқаррар кардааст, таъмин намояд (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961);

- дар бораи ихтиёран қатъ намудани фаъолиятҳои пасандоздоронро хабардор намояд;

- ба Ҳазина оид ба ҳар ҳолате, ки барои иҷрои шартҳои амонату пасандозҳои суғурташуда имкон намедиҳад, фавран хабар диҳад (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961);

- ҳангоми ба вуқӯъ омадани ҳолати суғуртавӣ фавран ба Ҳазина дар бораи амонату пасандозҳо маълумоти пурра пешниҳод намояд (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961);

- санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҳазина (қоидаҳо, дастурамалҳо ва ғайра)-ро риоя намояд.

БОБИ 4. ПАРДОХТҲО

Моддаи 15. Ҳаққи узвият

1. Ташкилоти қарзӣ дар давоми се рӯзи баъди гирифтани иҷозатномаи Бонки миллии Тоҷикистон ба андозаи 0,5 фоизи ҳадди ақалли сармояи (фонди) оинномавӣ ҳаққи бебозгашти узвиятро ба Ҳазина бо пули милли пардохт мекунад (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961);

2. Ташкилоти қарзие, ки дар натиҷаи азнавташкилдихӣ, ба истиснои табдилдихӣ таъсис ёфтааст, аз пардохти ҳаққи узвият озод мебошанд (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961).

3. Дар ҳолати табиладдиҳии ташкилоти амонатии қарзии хурд ба бонк, ҳаққи узвият ба андозаи 0,5 фоизи ҳадди ақалли сармояи (фонди) оинномавии барои бонкҳо муқарраршуда пардохт карда мешавад(Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

4. Бонки мутавассит аз пардохти ҳаққи узвият ба Ҳазина озод мебошад(Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

Моддаи 16. Пардохтҳои тақвими

1. Ташкилоти қарзӣ ҳар семоҳа ба андозаи 0,1 фоиз барои амонату пасандозҳо бо пули миллӣ ва 0,3 фоиз барои амонату пасандозҳо бо асъори хориҷӣ аз рӯи бақияи миёнаи семоҳаи гузаштаи онҳо, ки дар ташкилоти қарзӣ мавҷуданд ва бояд суғурта шаванд, пардохтҳои тақвими бебозгаштро бо пули миллӣ ва асъори хориҷӣ пардохт менамояд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

2. Ташкилоти қарзӣ ба суратҳисоби Ҳазина то понздаҳуми моҳи якуми пас аз семоҳаи анҷомёфта пардохтҳои тақвими пардохт мекунад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

3. Бақияи миёнаи ҳаррӯзаи тавозунии амонату пасандозҳои суғурташуда барои семоҳа заминаи ҳисобкунии пардохтҳои тақвими ба ҳисоб меравад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

4. Ҳар як ташкилоти қарзӣ уҳдадор аст ҳар семоҳа, ба шарти дар ин муддат дар ташкилоти қарзӣ ҷой доштани ҳолати суғуртавӣ, то рӯзи бозхонди иҷозатнома пардохтҳои тақвими ҳисобшударо ба Ҳазина пардохт намояд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

Моддаи 17. Пардохтҳои иловагӣ

1. Ташкилотҳои қарзӣ, ба истиснои ташкилоти қарзие, ки дар он ҳолати суғуртавӣ ба вуқӯъ омадааст, бо мақсади рафъи касри Ҳазина ба андозаи дукаратаи пардохтҳои тақвими ба Ҳазина пардохтҳои иловагии якдафъаинаро месупоранд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

2. Муҳлати пардохтҳои иловагӣ аз ҷониби Ҳазина муқаррар карда мешавад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

Моддаи 18. Маблағгузори касри Ҳазина

1. Ҳангоми нарасидани маблағ Ҳазина ҳуқуқ дорад барои ҷуброни касри он ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба гирифтани қарз муроҷиат намояд.

2. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси муроҷиати Ҳазина барои ҷуброни касри маблағи он оид ба ҷудо намудани қарз, аз ҷумла шартҳои ҳисобӣ қардан ва баргардонидани қарз қарор қабул менамояд.

Моддаи 19. Баҳисобгирии пардохтҳо

Маблағи ҳаққи узвият, маблағи пардохтҳои тақвими ва иловагӣ, ки ташкилотҳои қарзӣ ба Ҳазина пардохт менамоянд, ба хароҷоти амалиётии онҳо ворид карда мешаванд.

Моддаи 20. Ҷавобгарӣ барои насупоридани пардохтҳо ва ҳисоботҳо
(Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961)

1. Ташкилоти қарзӣ дар ҳолати пурра ё сари вақт пардохт накардани пардохтҳои тақвимӣ ё иловагӣ ўҳдадор аст иловатан барои ҳар як рӯзи таъхир ба андозаи як фоизи маблағи пардохтнашуда ба Ҳазина ноустуворона супорад. Маблағи ноустуворонаи ҳисобшуда набояд аз маблағи пардохтҳои тақвимӣ барои давраи ҳисоботӣ зиёд бошад (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961).

2. Ҳазина дар бораи рӯенидани пардохтҳои тақвимӣ, пардохтҳои иловагӣ ва ноустуворона ба ташкилоти қарзӣ огоҳинома ирсол менамояд (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961).

3. Ҳангоми аз ҷониби ташкилоти қарзӣ дар муҳлати се рӯз иҷро накардани огоҳиномаи мазкур, Ҳазина ҳуқуқ дорад дар бораи рӯенидани пардохтпулиҳои дахлдор бо ариза ба суд муроҷиат намояд (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961).

4. Дар ҳолати сари вақт, пурра ва ё дуруст пешниҳод накардани пардохтҳо ва ҳисоботҳо аз ҷониби ташкилоти қарзӣ Ҳазина барои андешидани чораҳои фаврии ислоҳӣ ва таъсиррасонӣ нисбати ташкилоти қарзӣ ба Бонки миллии Тоҷикистон дархост ирсол менамояд (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961).

**БОБИ 5. ПАСАНДОЗДОРОН ДАР НИЗОМИ СУҒУРТАИ АМОНАТУ
ПАСАНДОЗҲО. ОБЪЕКТИ СУҒУРТАИ АМОНАТУ ПАСАНДОЗҲО. АНДОЗА ВА
ТАРТИБИ ПАРДОХТИ ҶУБРОНПУЛИИ СУҒУРТА АЗ РӯИ АМОНАТУ
ПАСАНДОЗҲО** (Қонуни ҶТ аз 23.11.с.2015, №1252; Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023,
№1961)

Моддаи 21. Ҳуқуқи пасандоздорон

Пасандоздорон ҳуқуқ доранд:

- ҷубронпулии суғуртаро аз рӯи амонату пасандозҳо бо тартиби муқарраркардаи Қонуни мазкур гиранд (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961);

- тибқи дархост аз ташкилоти қарзӣ ва Ҳазина дар бораи узвият ба Ҳазина ва дар бораи дараҷаи суғуртаи амонату пасандозҳо, ки Ҳазина барои амонату пасандозҳо муқаррар намудааст, маълумот дастрас намоянд (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961);

- ҳангоми дар ташкилоти қарзӣ ба вуқӯъ омадани ҳолати суғуртавӣ аз вай пардохти фарқияти байни маблағи амонату пасандози ибтидоӣ бо фоизҳои то охири рӯзи ҳолати суғуртавӣ ҳисобшуда ва ҷубронпулии пардохтшудаи суғуртаро талаб намоянд.

Моддаи 21¹. Обьекти ҳатмии суғурта

1. Уҳдадориҳои ташкилоти қарзӣ оид ба баргардонидани маблағи амонату пасандозҳои дар суратҳисобҳои бонкӣ гузоштаи пасандоздорон бо пули миллий ва асъори хориҷӣ, ки бо шартномаҳои пасандози бонкӣ ва (ё) суратҳисобҳои амонатии бонкӣ, суратҳисобҳои бонкии кортҳои пардохтӣ ва ё дафтарчаҳои амонатӣ тасдиқ карда шудаанд, объекти ҳатмии суғурта ба ҳисоб мераванд.

2. Ба объекти ҳатмии суғурта инҳо дохил намешаванд:

- ҳисобҳои металли шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ;

- маблағҳои пулӣ ва доройҳои дар қуттиҳои сейфӣи бонкӣ гузошташуда;
- сертификатҳои бонкӣ;
- суратҳисобҳои амонату пасандозии шахсони ҳуқуқӣ, ба истиснои субъектҳои соҳибкорӣи хурд ва ташкилотҳои ғайритиҷоратӣ;
- суратҳисобҳои амонату пасандозии дар ташкилотҳои қарзии исломӣ кушодашуда;
- маблағҳои электронӣ;
- суратҳисобҳои амонату пасандозие, ки ҳуқуқ ба онҳо ба шахсони дигар дар асоси шартномаи берун аз ташкилоти қарзӣ басташуда дода мешавад;
- суратҳисобҳои амонату пасандозие, ки дорандаи ҳуқуқи ихтиёрдорӣи он дар ташкилоти қарзӣ муайян нест (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

Моддаи 22. Чуброни пули суғуртаи амонату пасандозҳо (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961)

1. Ҳангоми ба вуқӯъ омадани ҳолати суғуртавӣ Ҳазина ба пасандоздор маблағи суратҳисобҳои амонату пасандозҳои суғурташударо дар ташкилоти қарзӣ чуброн менамояд. Андозаи чубронпулӣ аз рӯйи амонату пасандозҳои суғурташуда на бештар аз 35 000 (сӣю панҷ ҳазор) сомонӣ мебошад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

2. Агар пасандоздор дар ташкилоти қарзӣ якчанд суратҳисоби амонату пасандозӣ дошта бошад, он гоҳ ин суратҳисобҳо ҳамчун як суратҳисоби пасандозӣ доништа шуда, чубронпулӣ дар асоси андозаи умумии маблағи дар суратҳисобҳои амонату пасандозӣ мавҷудбуда ва на зиёда аз андозаи дар қисми 1 моддаи мазкур муқарраршуда пардохт карда мешавад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

3. Агар ҳолати суғуртавӣ дар якчанд ташкилоти қарзӣ фаро расад, ки дар онҳо пасандоздор суратҳисобҳои амонату пасандозӣ дорад, он гоҳ андозаи чубронпулии суғурта барои ҳар як ташкилоти қарзӣ алоҳида ҳисоб карда мешавад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

4. Фоизҳои амонату пасандозҳо аз ҷониби Ҳазина чуброн карда намешаванд. Агар тибқи шартномаи суратҳисобҳои амонату пасандозӣ сармоякунони фоизҳо пешбинӣ шуда бошад, он гоҳ чубронпулӣ аз рӯйи маблағи бақияи суратҳисобҳои амонату пасандозӣ пардохт карда мешавад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

5. Амонату пасандозҳое, ки бо пули милли гузошта шудаанд, бо пули милли чуброн карда мешаванд. Амонату пасандозҳое, ки бо асъори хориҷӣ гузошта шудаанд, аз рӯи қурби расмии Бонки миллии Тоҷикистон, ки дар рӯзи ба вуқӯъ омадани ҳолати суғуртавӣ муқаррар карда шудааст, бо пули милли чуброн карда мешаванд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

6. Амонату пасандозҳое, ки дар суратҳисоби муштаракӣ ташкилоти қарзӣ нигоҳ дошта мешаванд, ҳамчун як амонату пасандоз доништа мешаванд ва чубронпулии суғурта ба соҳибони суратҳисоби амонату пасандоз бо ҳиссаҳои баробар ё ҳиссаҳое, ки байни онҳо мувофиқа шудааст, пардохт карда мешавад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

7. Агар соҳиби суратҳисоби муштаракӣ амонату пасандоз дар ташкилоти қарзӣ ҳисоби дигари амонату пасандоз дошта бошад, он гоҳ маблағи ҳиссаи пасандоздори

амонату пасандози муштарак бо маблағи дигари ҳисоби амонату пасандоз якҷоя карда, ҳамчун як амонату пасандоз доништа мешавад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

8. Агар яке аз падару модар ҳуқуқи ихтиёрдорӣ кардани амонату пасандозҳои суратҳисоби кӯдаки ноболиғро дошта, манфиати кӯдаки ноболиғ дар созишномаи амонату пасандоз бо ташкилоти қарзӣ зикр шуда бошад, дар ин ҳолат ҷубронпулии суғурта барои кӯдаки ноболиғ дар асоси боварӣ ба падар ё модар пардохт карда мешавад. Ин амонату пасандоз аз ҳар гуна дигар суратҳисобе, ки кӯдаки ноболиғ манфиатдори он мебошад, алоҳида ҷуброн карда мешавад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

9. Агар васӣ ё парастор ҳуқуқи ихтиёрдорӣ ҳисоби амонату пасандозро дошта, манфиатдори ҳисоби амонату пасандоз дар созишномаи амонату пасандоз бо ташкилоти қарзӣ нишон дода шуда бошад, он гоҳ ин гуна шахс ҳуқуқ дорад ҷубронпулии суғуртаро бо боваринома барои шахсе, ки манфиатдори ҳисоби амонату пасандоз аст, гирад ва ин гуна амонату пасандоз аз ҳар гуна ҳисоби дигаре, ки манфиатдор дорад, алоҳида ҷуброн карда мешавад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

10. Маблағи суратҳисобҳои амонату пасандози падару модар, васиҳо ва парасторон, ки дар қисмҳои 8 ва 9 моддаи мазкур зикр шудаанд, аз маблағи суратҳисобҳои амонату пасандозҳое, ки ба онҳо шахсан мансубанд, алоҳида ҷуброн карда мешаванд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

11. Агар пасандоздор дар ташкилоти қарзӣ дар натиҷаи муттаҳидшавӣ, ҳамроҳшавӣ ё табилёбии ду ё зиёда ташкилоти қарзӣ беш аз як суратҳисоби амонату пасандоз дошта бошад, он гоҳ маблағи ҳар як суратҳисоби амонату пасандоз ҳамчун як амонату пасандоз доништа, то рӯзи пардохти амонату пасандоз ё маблағи суратҳисобҳо, агар бошанд, бояд алоҳида ҷуброн карда шавад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

12. Барои амонату пасандозҳои суғурташуда, ки аз рӯи шартҳои онҳо муҳлати пардохт дар рӯзи ба вуқӯъ омадани ҳолати суғуртавӣ фаро нарасидааст, муҳлати пардохт дар ҳамин рӯз фарорасида ҳисобида мешавад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

13. Барои пардохти ҷубронпулии суғурта Ҳазина метавонад бо ташкилотҳои қарзӣ ҷиҳати хизматрасонии ҳазинавӣ созишнома бандад.

14. Шахсе, ки аз пасандоздор ҳуқуқи талаб кардани амонату пасандозро баъди фарорасии ҳолати суғуртавӣ соҳиб шудааст, ба гирифтани ҷубронпулӣ аз рӯи чунин амонату пасандоз ҳуқуқ надорад, ба истиснои шахси воқеие, ки ҳуқуқи талаб кардани амонату пасандози аз рӯи он ба пасандоздор ҷубронпулӣ пардохтнагардидаро бо тартиби мерос соҳиб шудааст. Меросхӯр ҳуқуқ дорад аз ҳуқуқҳои пасандоздори фавтида, ки Қонуни мазкур пешбинӣ намудааст, аз лаҳзаи ба меросхӯр додани шаҳодатномаи дахлдори ҳуқуқ ба мерос ё дигар ҳуҷҷати тасдиқкунандаи ҳуқуқи ӯ ба мерос ё ҳуқуқи истифодаи маблағҳои пулии меросгузор, истифода барад (Қонуни ҚТ аз 24.12.2022 № 1943; Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

15. Ҳангоми бо тартиби мерос ба якҷанд шахс гузаштани ҳуқуқи талаб кардани амонату пасандози пасандоздор баъди фарорасии ҳолати суғуртавӣ, ҳар яке аз онҳо

хуқуқ ба қисми ҷубронпулии ба пасандоздор пардохтнашударо ба андозаи баробар ба хуқуқи соҳибшудаи ӯ барои талаб кардани амонату пасандози мазкур соҳиб мешавад. Пардохти ҷубронпулӣ ба меросхӯр аз рӯи амонату пасандози мазкур аз пардохти ҷубронпулӣ ба ҳамон меросхӯр аз рӯи амонату пасандозҳои дигар вобаста намебошад. Андозаи умумии пардохтҳо ба ҳамаи меросхӯрон аз рӯи амонату пасандозе, ки хуқуқи талаб кардан ба он бо тартиби мерос гузаштааст, бо андозаи ниҳонии ҷубронпулӣ аз рӯи амонату пасандози муқаррарнамудаи Қонуни мазкур маҳдуд карда мешавад (Қонуни ҚТ аз 24.12.2022 № 1943; Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

16. Андозаи ҷубронпулӣ, ки дар қисми 1 моддаи мазкур муайян шудааст, давра ба давра, вале на камтар аз як маротиба дар се сол бо назардошти раванди рушди низоми бонкию молиявӣ ва иқтисодии кишвар, дар сурати зарур шуморидан аз нав дида баромада мешавад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

Моддаи 23. Ҳолатҳои қоненъ нагардонидани талабот

Ба пасандоздор ё шахсе, ки тибқи Қонуни мазкур хуқуқи гирифтани ҷубронпулиро надорад ва ба Ҳазина маълумоти бардурӯғ ё нодурустро пешниҳод кардааст, маблағ ҷуброн карда намешавад.

Моддаи 24. Ҳолатҳои ҷуброн накардани амонату пасандозҳо (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961)

Ҳангоми ба вуқӯъ омадани ҳолати суғуртавӣ ҷубронпулӣ аз рӯи амонату пасандозҳои зерин пардохт карда намешавад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961):

- сархати яқум хориҷ карда шуд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);
- сархати дуҷум хориҷ карда шуд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);
- амонату пасандозҳое, ки бо роҳи ҷиноят ба даст омадаанд ё амонату пасандозҳое, ки аз ҷониби суд ҳабс карда шудаанд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);
- амонату пасандозҳое, ки аз рӯи ҳулосаи Бонки миллии Тоҷикистон вазъи молиявии ташкилоти қарзиро бад кардаанд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);
- амонату пасандозҳои шахсони вобастаи (алоқаманди) ташкилоти қарзӣ, ки тибқи қонун муайян шудаанд, инчунин шахсоне, ки дар давоми соли охир то барҳамдиҳии ташкилоти қарзӣ чунин вобаста ҳисобида мешуданд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018, № 1551; Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);
- амонату пасандозҳои шарикони ширкати аудиторӣ, ки ба сифати аудиторҳои ташкилоти қарзӣ дар соли тақвимӣ пештар аз таърихи фаро расидани ҳолати суғуртавӣ ҷалб шуда буданд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);
- амонату пасандозҳо, ки беш аз панҷ фоизи саҳмияҳои ташкилоти қарзиро бо гирифтани манфиат дар ихтиёр доранд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);
- амонату пасандозҳое, ки дар филиалҳои хориҷии ташкилоти қарзӣ ҷойгир карда шудаанд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);
- амонату пасандозҳои баробар ба ҳар гуна маблағи қарзи пардохтнашудаи пасандоздор дар назди ташкилоти қарзӣ (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);
- амонату пасандозҳо ба маблағи камтар аз 10 сомонӣ (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018, № 1551; Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

Моддаи 25. Қоидаҳои умумии пардохти ҷубронпулии суғурта

1. Пасандоздор ё намояндаи ӯ ҳуқуқ дорад барои гирифтани ҷубронпулии суғурта дар давоми як соли пас аз рӯзи оғози пардохти ҷубронпулии суғурта, ба истиснои ҳолатҳои дар қисми 14 моддаи 22 Қонуни мазкур пешбинишуда, бо тартиби муқаррарнамудаи Хазина ба вай мурочиат кунад (Қонуни ҚТ аз 24.12.2022, №1943; Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

2. Хазина дар давоми панҷ рӯзи пас аз ба вуқӯъ омадани ҳолати суғуртавӣ ва баъди аз ташкилоти қарзӣ гирифтани маълумоти пурра оид ба уҳдадорихо дар назди пасандоздорон дар бораи ҷой, вақт ва тартиби қабули дархостҳо барои пардохти ҷубронпулии суғуртаи амонату пасандозҳо дар воситаҳои ахбори омма эълон интишор намуда, нусхаи онро ба ташкилоти қарзӣ ирсол менамояд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

3. Хазина на дертар аз 14 рӯзи пас аз ба вуқӯъ омадани ҳолати суғуртавӣ, пардохти ҷубронпулии суғуртаро ба пасандоздор оғоз менамояд. Санай оғози пардохти ҷубронпулии суғурта ба пасандоздор метавонад аз ҷониби Хазина дар мувофиқа бо Бонки миллии Тоҷикистон тамдид карда шавад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

4. Бо дархости пасандоздор Хазина маълумотеро, ки дар қисми 2 моддаи мазкур зикр гардидааст, фавран ба вай пешниҳод менамояд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

5. Хазина ба пасандоздор дар давоми панҷ рӯзи баъди гирифтани дархост барои пардохти ҷубронпулии суғурта, беруннависи Феҳристи пасандоздорони ташкилоти қарзиро бо нишон додани суратҳисоби амонату пасандоз, инчунин бақияи ҳисобҳо ва фоизҳои ҳисобшударо дар рӯзи ба вуқӯъ омадани ҳолати суғуртавӣ ва ҷубронпулии суғурта пешниҳод менамояд (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

6. Хазина ҷубронпулии суғуртаро дар давоми даҳ рӯзи баъди пешниҳоди беруннависи Феҳристи пасандоздорон ба пасандоздор пардохт карда, дар ин бора ташкилоти қарзиро хабардор мекунад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

7. Агар Хазина дар давоми даҳ рӯзи баъди пешниҳоди беруннависи Феҳристи пасандоздорон ҷубронпулии суғуртаро пардохт накунад, он гоҳ Хазина барои маблағи пардохтнашуда аз рӯи меъёри бозтамвили Бонки миллии Тоҷикистон то рӯзи пардохти ҷубронпулӣ фоиз пардохт мекунад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

8. Ҷубронпулии амонату пасандозҳо имкон дорад аз тарафи Хазина ё бонки хизматрасони вай дар асоси аризаи пасандоздор дар шакли нақдина ва ғайринақдина тавассути гузарондани маблағ ба ҳисоби нишондодаи пасандоздор дар ташкилоти қарзӣ пардохт карда шавад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

9. Интиқоли амонату пасандозҳои суғурташудаи ташкилоти қарзии таҳти таҷдиди сохтор қарордошта ба ташкилоти қарзии дигар, аз ҷумла бонки мутавассит, тибқи Қонуни мазкур ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи Бонки миллии Тоҷикистон" ҳамчун иҷроии пурраи уҳдадорихои Хазина дар назди пасандоздорони ҳамин ташкилоти қарзӣ ба ҳисоб меравад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018, № 1551).

Моддаи 26. Тамдиди муҳлати пешниҳоди дархост барои гирифтани ҷубронпулӣ (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961)

1. Пасандоздор ё намояндаи ӯ бо ариза, ки шаклашро Хази́на муқаррар мекунад, барои тамдиди муҳлати гирифтани ҷубронпулии суғурта ба Хази́на мурочиат мекунад (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961).

2. Мутобиқи аризаи пасандоздор Хази́на метавонад муҳлати мурочиати пасандоздорро барои гирифтани ҷубронпулии суғурта дар ҳолатҳои зерин тамдид намояд:

- агар пасандоздор мубталои бемории ҷисмонӣ ё рӯҳӣ гашта, қобилияти сари вақт мурочиат карданро барои гирифтани ҷубронпулии суғурта надошта бошад;

- дар ҳолатҳои фавқулода, инчунин ҳангоми дар хориҷи кишвар, дар хизмати ҳарбӣ, дар ҷойҳои маҳрумӣ аз озодӣ будани пасандоздор, ҳамчунин бо сабабҳои бо ба даст овардан ё кушодани мерос алоқаманд, ки пасандоздор барои сари вақт мурочиат кардан ҷиҳати гирифтани ҷубронпулии суғурта имкон надошта бошад (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961).

Моддаи 27. Тартиби пардохти ҳаққи дархостҳо барои ҷубронпулӣ баъди тамдиди муҳлат (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961)

1. Агар Хази́на муҳлатро тамдид карда бошад ва дар давоми муҳлати тамдидшуда пасандоздор мутобиқи моддаи 26 Қонуни мазкур бо аризаи пардохти ҷубронпулӣ мурочиат кунад, он гоҳ Хази́на дар давоми панҷ рӯзи баъди тамдиди муҳлат беруннависи Феҳристи пасандоздорони ташкилоти қарзиро бо нишон додани суратҳисоби амонату пасандоз ё суратҳисоби пасандоздор бо фоизҳои то рӯзи ҳолати суғуртавӣ ҷамъшуда ва ҷубронпулии суғурта ба пасандоздор пешниҳод мекунад (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961).

2. Пасандоздор баъди гирифтани дархости ҷубронпулӣ мутобиқи муҳлати тамдидшудаи дар қисми 1 моддаи мазкур пешбинишуда ҳуқуқ дорад ҷубронпулиро дар асоси беруннависи Феҳристи пасандоздорони ташкилоти қарзӣ гирад (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961).

3. Хази́на ҷубронпулии суғуртаро ба пасандоздоре, ки дар қисми 1 моддаи мазкур зикр шудааст, дар давоми панҷ рӯзи баъди гирифтани дархост пардохт мекунад.

Моддаи 28. Ихтилофот дар мавриди ҷубронпулии суғурта

1. Ҳангоми норозӣ будан аз ҷубронпулии суғурта, пасандоздор метавонад мутобиқи моддаи 27 Қонуни мазкур дар давоми сӣ рӯзи баъди гирифтани беруннависи Феҳристи пасандоздорони ташкилоти қарзӣ маълумоти иловагиро ҷиҳати дастгирии аризааш барои ҷубронпулӣ ба Хази́на пешниҳод намояд.

2. Хази́на маълумоти иловагии мазкурро барои арзёбӣ фавран ба ташкилоти қарзӣ раво мекунад.

3. Ташкилоти қарзӣ дар давоми даҳ рӯзи баъди гирифтани маълумоти мазкури Хази́на оид ба натиҷаҳои арзёбӣ ба Хази́на ба таври хаттӣ хабар медиҳад ва Хази́на пасандоздорро аз натиҷаи арзёбӣ фавран хабардор мекунад.

4. Дар сурати баъди ҷунин арзёбӣ ба мувофиқа расидани пасандоздор ва ташкилоти қарзӣ аз рӯи ҷубронпулии суғурта Хази́на маблағи мувофиқашудаи ҷубронпулии суғуртаро ба пасандоздор пардохт мекунад.

Моддаи 29. Шикоят аз рӯи қарор дар бораи ҷубронпулии суғурта

1. Агар байни пасандоздор ва ташкилоти қарзӣ баъди арзёбӣ, ки дар моддаи 28 Қонуни мазкур зикр гардидааст, аз рӯи ҷубронпулии суғурта мувофиқа ба даст наояд, он гоҳ пасандоздор метавонад барои баррасии андозаи пардохтпулии пешниҳодшаванда ба суд мурочиат намояд.

2. Новобаста ба муқаррароти моддаи 28 Қонуни мазкур пасандоздор, ки бо ҷубронпулии суғурта розӣ нашудааст, метавонад бевосита барои баррасии андозаи маблағи пардохти пешниҳодшаванда ба суд мурочиат намояд.

3. Хазина ҷубронпулиро дар асоси қарори суд ба пасандоздор фавран пардохт мекунад.

4. Пасандоздор метавонад қарори Хазиначаро дар мӯҳлате, ки дар давоми он аз Хазина ҷубронпулӣ талаб кардан мумкин аст, мавриди шикоят қарор диҳад.

Моддаи 30. Пардохти ҷубронпулии суғурта

Хазина ҷубронпулии суғуртаро пардохт мекунад ё аз бонк-агенти (намояндаи) худ талаб мекунад, ки онро ба пасандоздор пардохт намояд ё бо супориши хаттии пасандоздор ба суратҳисоби вай дар ташкилоти қарзӣ гузаронад.

Моддаи 31. Вогузориҳои ҳуқуқи пасандоздор ба Хазина

1. Хазина ҳуқуқи қарзидеҳро дар ҳолатҳои зерин соҳиб мегардад:

- дар сурати ба вуқӯъ омадани ҳолати суғуртавӣ ҳуқуқи талаби ҳамаи маблағҳо ва манфиатҳои пасандоздорон баробар ба андозаи маблағи суғурташудаи амонату пасандозҳо, ки аз ҷониби Хазина ҷуброн карда мешавад, ба Хазина мегузарад ва он метавонад нисбат ба чунин талабот аз номи пасандоздор ва ё аз номи Хазина амалҳои ҳуқуқиро иҷро намояд;

- аз рӯйи маблағи пардохтҳои тақвимӣ ва ноустуворонаи ҳисобшуда то рӯзи бозхонди иҷозатномаи ташкилоти қарзӣ (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

2. Талаботи бадастовардаи Хазина мутобиқи қисми 1 моддаи мазкур тибқи тартиби муқаррарнамудаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи барҳамдиҳии ташкилотҳои қарзӣ" қоненъ карда мешавад.

Моддаи 31¹. Санҷиши хароҷоти камтарин ва аз байн бурдани хавфи низомӣ
(Қонуни ҚТ аз 3.08.2018, №1551)

1. Хазина метавонад барои хароҷоти таҷдиди сохтори ташкилоти қарзӣ, ки он интиқоли амонату пасандозҳои суғурташуда ба ташкилоти қарзии дигар, аз ҷумла бонки мутавасситро дар назар дорад, маблағ ҷудо намояд, агар он ба натиҷаи санҷиши хароҷоти камтарин ҷавобгӯ бошад, яъне хароҷот барои таҷдиди сохтор аз хароҷоти софи Хазина, ки пас аз ҷуброни амонату пасандозҳои суғурташуда дар ҳолати барҳамдиҳии ташкилоти қарзӣ ва барқароршавии эҳтимолии он ба миён меояд, камтар бошад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

2. Агар чунин ҳисобида шавад, ки барҳамдиҳии ташкилоти қарзӣ ба устувории низоми молиявӣ таҳдид менамояд ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба истифодаи маблағгузориҳои давлатӣ розигӣ диҳад, Хазина метавонад барои хароҷоти таҷдиди сохтори ташкилоти қарзӣ, ки он интиқоли амонату пасандозҳои суғурташударо дар

назар дорад, маблағ ҷудо намояд, ҳатто агар он ба натиҷаи санҷиши хароҷоти камтарин ҷавобгӯ набошад, вале ин маблағ набояд аз хароҷоти ҷуброни амонату пасандозҳои суғурташуда дар ҳолати барҳамдиҳии ташкилоти қарзӣ тарҳи барқароршавии эҳтимолии он зиёд бошад. Ҳар гуна хароҷоти аз ин барзиёд аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пушонидани мешава (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018, № 1551; Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

БОБИ 6. ИДОРАКУНИИ ХАЗИНА

Моддаи 32. Идоракунии Хазина

Фаъолияти Хазинаро Раиси Хазина ва Шӯрои нозирони Хазина (минбаъд-Шӯрои нозирон) идора мекунад.

Моддаи 33. Шӯрои нозирон

1. Шӯрои нозирон барои назорати умумии фаъолияти Хазина масъул мебошад.
2. Шӯрои нозирон аз ҳайати зерин иборат аст:
 - Раиси Бонки миллии Тоҷикистон - Раиси Шӯрои нозирон;
 - муовини вазири молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон;
 - намояндаи Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон;
 - Раиси Ассотсиатсияи бонкҳои Тоҷикистон;
 - Раиси Хазина.

Моддаи 34. Ҷаласаи Шӯрои нозирон

1. Ҷаласаи Шӯрои нозирон соли на камтар аз ду маротиба даъват карда мешавад. Ҷаласа аз тарафи Раиси Шӯрои нозирон ё на камтар аз се узви Шӯрои нозирон даъват карда мешавад.
2. Ҷаласаи Шӯрои нозирон ҳангоми иштироки на кам аз чор аъзои он салоҳиятнок мебошад.
3. Қарорҳои Шӯрои нозирон бо аксарияти овозҳои аъзои дар ҷаласа ҳузурдоштаи он қабул карда мешаванд. Ҳангоми баробар будани овозҳо овози раискунандаи ҷаласа ҳалқунанда мебошад.
4. Раиси Шӯрои нозирон ё дар набудани раис узви Шӯрои нозирон, ки аз тарафи Шӯрои нозирон таъин шудааст, дар ҷаласаи Шӯрои нозирон раисӣ мекунад.
5. Протоколи ҷаласаи Шӯрои нозирон аз тарафи раискунанда имзо карда мешавад.
6. Тартиби гузаронидани ҷаласаҳо бо Дастури Шӯрои нозирон муқаррар карда мешавад.

Моддаи 35. Ваколатҳои Шӯрои нозирон

- Шӯрои нозирон дорои ваколатҳои зерин аст:
- муайян намудани самтҳои асосии фаъолияти Хазина;
 - тасдиқи сохтор ва бучети солони Хазина;
 - ба вазифа таъин ва аз вазифа озод кардани Раиси Хазина, муқаррар намудани маоши вазифавии вай;

- баррасӣ ва тасдиқи ҳисоботи солонаи Хазина;
- интиҳоб ва таъини аудитори берунӣ;
- қабули қарор дар бораи аз Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон гирифтани қарзи молиявӣ ҳангоми касри Хазина;
- ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Оинномаи Хазина, ба шарте ки ин тағйиротҳо муҳолифи қонун набошанд;
- тасдиқ кардани Дастури Шӯрои нозирон;
- тасдиқ кардани сиёсати сармоягузори Хазина;
- тасдиқ кардани барномаҳо оид ба интишори маълумот барои оммаи васеъ дар бораи нақши низоми суғуртаи амонату пасандозҳо чиҳати таҳкими боварии аҳоли ба низоми бонкии Ҷумҳурии Тоҷикистон (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);
- тасдиқ кардани шакли ҳисоботи ташкилотҳои қарзӣ-аъзои Хазина;
- тасдиқ кардани санадҳои меъёрӣ чиҳати иҷрои вазифаҳои Хазина;
- муқаррар кардани сиёсати Хазина оид ба бархӯрди манфиатҳо;
- қабули қарор дар бораи кам кардани андозаи пардохтҳои тақвимӣ на зиёда аз нисфи андозае, ки дар моддаи 16 Қонун муқаррар шудааст, ҳангоми ба андозаи ниҳой расидани маблағҳои Хазина (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);
- қабули қарор дар бораи муваққатан боздоштани пардохтҳои тақвимии ташкилоти қарзӣ, ки тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Бонки миллии Тоҷикистон» таҳти батанзимдарорӣ қарор дорад ё тибқи нақшаи солимгардонии аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон тасдиқшуда фаъолият дорад (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);
- муайян кардани хусусият ва ҳаҷми вазифаҳои аудити дохилии Хазина ва тасдиқи натиҷаҳои аудит;
- таъини аудитори берунӣ барои гузаронидани санҷиши махсус ва тасдиқи натиҷаҳои он;
- тасдиқи тавсияҳои раиси Хазина оид ба интиҳоби бонк-агент барои пардохти пули суғурта;
- тасдиқ кардани пардохти амонату пасандозҳои суғурташуда ҳангоми иштирок дар таҷдиди сохтори ташкилоти қарзӣ, тавассути интиқоли амонату пасандозҳои суғурташуда ба дигар ташкилоти қарзӣ, аз ҷумла бонки мутавассит, тибқи моддаи 31¹ Қонуни мазкур (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1551; (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);
- қабули қарор дар бораи муваққатан муқаррар кардани андозаи пардохтҳои тақвимӣ бо пули миллий ва асъори хориҷӣ то 0,5 фоиз бо мақсади барқароркунии маблағҳои Хазина ва иҷрои уҳдадориҳои Хазина аз рӯи қарзҳои ҷалбшуда (Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961);
- иҷрои дигар ваколатҳое, ки дар Қонуни мазкур пешбинӣ шудаанд.

Моддаи 36. Манъи вогузори ваколатҳо

Дар анҷом додани назорати умумии Хазина Шӯрои нозирон наметавонад ваколатҳоро, ки дар моддаи 35 Қонуни мазкур пешбинӣ шудаанд, ба Раиси Хазина вогузор намояд.

Моддаи 37. Раиси Хазина

1. Раиси Хазина барои идоракунии фаъолияти ҷории Хазина ва иҷрои қарорҳои Шӯрои нозирон масъул мебошад.

2. Раиси Хазина ба муҳлати панҷ сол аз ҷониби Шӯрои нозирон таъин мегардад. Як шахс ба вазифаи раиси Хазина бештар аз ду муҳлат пай дар пай таъин шуда наметавонад (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961).

3. Раиси Хазина дорои ваколатҳои зерин аст:

- аз номи Хазина амал намудан, намояндагӣ кардан аз манфиатҳои Хазина;
- тақсими уҳдадорихои вазифавии кормандон (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961);
- пешниҳоди сохтори Хазина барои тасдиқи Шӯрои нозирон;
- ба вазифа таъин ва аз вазифа озод намудани кормандони Хазина ва муқаррар кардани маоши вазифавии онҳо;

- пешниҳоди ахбор ба Шӯрои нозирон дар бораи вазъи молиявии Хазина;
- таҳияи бучети солонаи Хазина ва пешниҳоди он ба Шӯрои нозирон;
- пешниҳоди тавсияҳо ба Шӯрои нозирон ҷиҳати рушди низоми суғуртаи амонату пасандозҳо (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961);

- таҳияи ҳисоботи солонаи Хазина ва пешниҳоди он ба Шӯрои нозирон;
- пешниҳоди ахбор ба Бонки миллии Тоҷикистон дар бораи аз тарафи ташкилотҳои қарзӣ риоя накардани Қонуни мазкур ва дархост барои андешидани чораҳои дахлдор;

- додани амрнома ва дастурҳои, ки барои ташкилотҳои қарзӣ ҷиҳати иҷрои Қонуни мазкур заруранд;

- таҳия ва ба Шӯрои нозирон пешниҳод кардани лоиҳаи санадҳои меъёрии дохилии Хазина;

- тамдиди муҳлате, ки дар давоми он пасандоздор метавонад барои ҷубронпулӣ муроҷиат намояд (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961);

- интихоб кардан ва ба баррасии Шӯрои нозирон пешниҳод намудани ташкилоти қарзӣ - намояндаи Хазина барои пардохти ҷубронпулии суғурта;

- таҳия ва ба Шӯрои нозирон пешниҳод кардани сиёсати сармоягузорӣ;

- таҳия ва ба Шӯрои нозирон пешниҳод кардани барномаҳо оид ба интишори маълумот барои оммаи васеъ дар бораи нақши низоми суғуртаи амонату пасандозҳо ҷиҳати таҳкими боварии аҳоли ба низоми бонкии Ҷумҳурии Тоҷикистон (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961);

- хориҷ карда шуд (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961);

- таҳия ва ба Шӯрои нозирон пешниҳод кардани тавсияҳо оид ба қарзгирии Хазина ҳангоми касри Хазина;

- иҷрои дигар ваколатҳои, ки дар Қонуни мазкур пешбинӣ шудаанд.

4. Раиси Хазина мумкин аст бинобар содир кардани амалҳои, ки ба манфиат ё эътибори қорӣи Хазина зарар расонидаанд, аз вазифа озод карда шавад.

Моддаи 38. Ҳолатҳои, ки таъини узви Шӯрои нозирон, Раиси Хазина ва муовинони ӯро истисно менамоянд

Шахс ҳуқуқ надорад узви Шӯрои нозирон, Раиси Хазина ё муовини ӯ бошад, агар вай:

- шахрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон набошад;
- ба талаботи тахассусии дар моддаи 39 Қонуни мазкур муқарраршуда ҷавобгӯ набошад;
- доғи судӣ дошта бошад;
- бо ҳешовандон ё ҳар гуна шахси дигаре, ки бо ӯ хоҷагии умумӣ мебарад, манфиати бевосита ё бавоситаи тичоратӣ дорад ва ўро дар ҳолати номувофиқ аз иштирок дар қабули қарори Шўрои нозирон ба ҳуддорӣ маҷбур месозад;
- узви мақомоти намояндагӣ ва қонунгузор бошад;
- хизматчиӣ давлатӣ бошад, ба истиснои ҳолатҳои муқаррарнамудаи сархатҳои дуюм ва сеюми қисми 2 моддаи 33 Қонуни мазкур;
- аз вазифа бо ташаббуси маъмурият озод карда шуда бошад.

Моддаи 39. Талаботи тахассусӣ

Шахс ба сифати узви Шўрои нозирон, Раиси Хази́на ё муовинони ӯ мувофиқ нест, агар вай:

- дар муурофияи муфлисшавӣ қарздор бошад;
- аз тарафи мақоми ваколатдор аз нигоҳи касбӣ бесалоҳият эътироф гардида, аз давом додани фаъолияти касбӣ барканор шуда бошад;
- аз тарафи суд барои назорат ё идоракунии ширкат номувофиқ доништа шуда бошад;
- таҳсилоти олии иқтисодӣ надошта ё дар ин соҳа камтар аз даҳ сол таҷрибаи корӣ дошта бошад.

Моддаи 39¹. Ҷимояи ҳуқуқӣ (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018, №1551)

1. Узви Шўрои нозирон, корманд, намоянда, мушовир ё машваратдеҳи берунаи Хази́на, агенти аз ҷониби Хази́на таъиншуда, аз ҷумла шахсоне, ки қаблан ҷунин вазифаҳоро ишғол мекарданд, барои зарар ё оқибати дигаре, ки бо амал ё беамалии мутобиқи вазифаю уҳдадориҳои хидматӣ ва дар рафти иҷрои онҳо аз номи Хази́на расонидаанд, ҷавобгар намебошанд, агар бо санади судӣ исбот нашавад, ки ин гуна амал ё беамалӣ беэҳтиётӣ дағалона мебошад (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961).

2. Хази́на ба шахсони дар қисми 1 моддаи мазкур зикргардидае, ки уҳдадориҳои вазифавии худро бовиҷдонона иҷро намудаанд, ҷуброни ҳар гуна хароҷоти марбут ба ҷимояи онҳоро аз даъвои судӣ қафолат медиҳад, ба истиснои ҳолатҳои дар содир намудани ҷиноят гунаҳкор эътироф шудани онҳо, инчунин дар сурате, ки аз болои ҷунин қарор дар ҳолатҳои муайян шикоят оварда шудааст. Қафолат ҷуброни ҳама гуна пардохтро аз рӯи созиши оштӣ, мутобиқи қарори суд ё ҳуҷҷати иҷро, ки нисбати шахсони мазкур бароварда шудааст, фаро мегирад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1551; Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961).

Моддаи 40. Ҷойҳои ҳолӣ

Дар ҳолати тибқи моддаи 39 Қонуни мазкур ба талаботи тахассусӣ мувофиқ набудани узви Шўрои нозирон ё ба истеъфо рафтани вай Раиси Шўрои нозирон дар шакли хаттӣ дар ин бора ба аъзои Шўрои нозирон хабар медиҳад ва ба ҷойи ҳолишуда аз тарафи мақоми дахлдори таъинкунанда номзад тасдиқ карда мешавад.

Моддаи 40¹. Аудити дохилӣ (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961)

1. Аудити дохилии Хази́на дар асоси низомнома оид ба сиёсати назорати дохилӣ, ки аз ҷониби Шӯрои нозирон тасдиқ шудааст, амалӣ карда мешавад.

2. Аудитори дохилӣ ҳар сол ба Шӯрои нозирон оид ба масъалаҳои марбут ба салоҳияти худ ҳисобот пешниҳод менамояд ва он аз ҷониби Шӯрои нозирон тасдиқ карда мешавад (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961).

БОБИ 7. ҲАМКОРИИ ХАЗИНА БО БОНКИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН

Моддаи 41. Ҳамкори́и Хази́на ва Бонки миллии Тоҷикистон

Бонки миллии Тоҷикистон метавонад барои иштирок дар санҷишҳои ташкилоти қарзӣ доир ба масъалаҳои марбут ба андоза ва сохтори уҳдадорихо аз рӯи амонату пасандозҳо, пардохтҳо ва дигар масъалаҳои, ки аз Қонуни мазкур бармеоянд, Хази́наро ҷалб намояд ва ҳар гуна маълумотро аз он дар бораи амонату пасандозҳои суғурташудаи ташкилотҳои қарзӣ бо мақсади пешгирии вайронкунии Қонуни мазкур талаб кунад (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961).

Моддаи 42. Мубодилаи иттилоот

1. Хази́на дар бораи ҳама гуна тағйироте, ки ба Феҳристи ташкилотҳои қарзӣ ва пардохтҳо ворид мегардад, ба Бонки миллии Тоҷикистон хабар медиҳад.

2. Бонки миллии Тоҷикистон ба Хази́на иттилооти зеринро пешниҳод менамояд:

- оид ба додани иҷозатнома ба ташкилоти қарзӣ ва бозхонди он;

- дар бораи азнавташкилдиҳии ташкилоти қарзӣ;

- дар бораи эҳтимолияти ба вуқӯъ омадани ҳолати суғуртави ё ба вуқӯъ омадани он (Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961).

3. Бонки миллии Тоҷикистон баъди гирифтани қарори суд дар бораи муфлис эълон кардани ташкилоти қарзӣ нусхаи қарори мазкурро фавран ба Хази́на ирсол менамояд.

4. Хази́на оид ба ҳар гуна вайронкунииҳои Қонуни мазкур аз ҷониби ташкилоти қарзие, ки узви Хази́на мебошад, саривақт ба Бонки миллии Тоҷикистон хабар дода, аз он андешидани чораҳои барои бартараф кардани камбудихо дархост менамояд.

5. Намояндагони Хази́на ва Бонки миллии Тоҷикистон барои мубодилаи иттилооте, ки дар моддаи мазкур пешбинӣ шудааст, мунтазам вохӯриҳо мегузаронанд.

6. Хази́на метавонад бо ташкилотҳои хориҷии суғуртаи амонату пасандозҳо ё бо мақомоти дигари ватаниву хориҷӣ оид ба танзиму назорат ва батанзимдарории ташкилотҳои қарзӣ иттилооти заруриро барои иҷрои вазифаҳои худ мубодила намояд. Мубодилаи чунин иттилоот метавонад иттилооти махфиро дар бар гирад, ба шарте ки Хази́на боварӣ ҳосил намояд, ки иттилоот барои мақсадҳои танзиму назорат ё батанзимдарории ташкилотҳои қарзӣ истифода мегардад ва риояи талаботи таъмини махфияти чунин иттилоот мувофиқи талаботе, ки нисбат ба Хази́на тибқи Қонуни мазкур пешбинӣ шудааст, таъмин карда мешавад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1551; Қонуни ҶТ аз 15.03.с.2023, №1961).

7. Барои таъмини иҷрои вазифаҳои худ Ҳазина метавонад бо тарафҳои дар қисми 6 моддаи мазкур зикргардида оид ба масъалаҳои дастгирӣ ва ҳамкории тарафайн ёддошти тафохум ба имзо расонад, ки он доираи масъалаҳои мувофиқашудаи Ҳазина ва тарафи дигарро вобаста ба мубодилаи иттилоот ва намудҳои дигари ҳамкориву дастгирӣ дар бар мегирад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018, № 1551).

Моддаи 43. Махфияти иттилоот

1. Аъзои Шӯрои нозирон, кормандони Ҳазина ва шахсоне, ки зери роҳбарии онҳо кор мекунанд ё аз ҷониби Ҳазина ҷалб карда мешаванд, бояд иттилоторо оид ба фаъолияти ташкилоти қарзӣ, ки дар натиҷаи татбиқи ҳамин Қонун дастрас мекунанд, махфӣ нигоҳдоранд.

2. Муқаррароти қисми 1 моддаи мазкур ҳангоми ифшо намудани иттилоот ба Бонки миллии Тоҷикистон ё мақомоти дигари ватаниву хориҷӣ оид ба танзиму назорат ё батанзимдарории ташкилотҳои қарзӣ ё ташкилотҳои хориҷии суғуртаи амонату пасандозҳо тибқи моддаи 42 Қонуни мазкур татбиқ намегардад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018, № 1551; Қонуни ҚТ аз 15.03.с.2023, №1961).

Моддаи 44. Масъулият аз рӯи андозҳо ва бочҳо (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018, №1551)

1. Озод намудани Ҳазина аз андозбандии ҳар гуна ғоидае, ки аз манбаъҳои гуногун мегирад, аз ҷумла аз рӯи пардохтҳои аз ташкилотҳои қарзӣ, аз даромади аз сармоягузорӣ, қарзҳо ва дигар пардохтпулиҳои аз Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон гирифташаванда мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардад.

2. Пасандоздорон аз ҳар гуна масъулияти пардохти андоз аз рӯи ҳар гуна ҷубронпулиҳои суғурта ва дигар пардохтҳои, ки аз тарафи Ҳазина ё аз номи он амалӣ мегарданд, озод мебошанд.

3. Ҳазина тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи бочи давлатӣ" аз пардохти бочи давлатӣ дар судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон озод карда мешавад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018, № 1551).

БОБИ 8. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 45. Баррасии баҳсҳо (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018, №1551)

1. Ташкилоти қарзӣ ё шахси воқеӣ метавонад аз рӯи қарори Ҳазина ва санадҳои дигар дар давоми сӣ рӯзи баъди гирифтани онҳо ба суд муроҷиат намояд.

2. Новобаста ба дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, дар рафти ҳама гуна баррасии судӣ ё арбитражӣ ба муқобили Ҳазина, узви Шӯрои нозирон, корманд, намоянда, мушовир ё машваратдеҳи берунаи Ҳазина, агенти аз ҷониби Ҳазина таъиншуда, ки вазифаҳояшонро дар назди Ҳазина иҷро карда истодаанд, инчунин шахсоне, ки қаблан чунин вазифаҳоро ишғол мекарданд:

- суд ё арбитраж барои қабули қарор ғайриқонунӣ, худсарона ё беасос амал кардани ҷавобгарро дар заминаи далелҳои мавҷуда ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии дахлдор метавонад санҷад;

- дар давраи баррасии судӣ ё арбитражӣ, инчунин баррасии шикоятҳо дар ҳамаи марҳилаҳои манбаъда ё баррасии судии дигар бо шикоят алоқаманд, амали қарори

таҳти баҳс қарордоштаи Ҳазина бе маҳдудият идома меёбад ва ба таъхир гузошта, боздошта ё бекор карда намешавад, ба истиснои ҳолатҳои дар амалҳои Ҳазина исбот шудани аломати ҷиноят ё тарзи дигари ҳуқуқвайронкунии қасдона;

- агар суд ё арбитраж муайян наояд, ки Ҳазина бо амалҳои худ ба шахсони сеюм зарар расондааст ва барои он ҷавобгар мебошад, ба фоидаи тарафи ҷабрдида ҷуброни моддӣ мерӯёнад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018, №1551).

Моддаи 46. Ҷавобгарӣ барои риоя накардани Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои риоя накардани Қонуни мазкур бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 47. Дар бораи аз эътибор соқит дониستاني Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи кафолати амонатҳои шахсони воқеӣ»

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1 августи соли 2003 "Дар бораи кафолати амонатҳои шахсони воқеӣ" (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2003, № 8, мод. 464) аз эътибор соқит доништа шавад.

Моддаи 48. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

**Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Эмомалӣ Раҳмон

ш.Душанбе
2 августи соли 2011 № 758